

Ghana 2016

In de meivakantie bezochten 11 docenten van het Wolfert Lyceum Ghana. Op zaterdag 23 april vertrokken zij vanuit Amsterdam naar Accra. In Ghana trokken zij van het zuiden naar het noorden en weer terug. Onderweg keken ze hun ogen uit. Hieronder volgt een verslag van hun reis.

Zondag 24 april

Wij rijden door de straten van Accra. Gebouwen doen soms verrassend westers aan. Bij elke stop wordt de bus omringd door mannen en vrouwen met waren op hun hoofd. Kinderen in uniform en schoenen, gekocht op de groei, volgen hun moeder naar de kerk.

Op weg naar Akosombo. De Britten bombardeerden de *Shai Mountains* in de jaren '20 omdat de bevolking weigerde belasting te betalen over het opgeëiste land. Zij verschansten zich vervolgens op de bergen waar zij stenen naar beneden rolden op de belegerende Engelsen. Als reactie bombardeerden de Engelsen de dorpelingen. De bergen kennen daardoor een wat vreemde vorm en zijn niet langer aaneengesloten.

BJA en AOE voeren onderweg aapjes met bananen. Aanvankelijk is dat van beide kanten spannend. In een boom verorbert een andere aap onaangedaan een mango.

De George W Bush-weg is een snelweg die is aangelegd met geld dat beschikbaar kwam na het behalen van enkele millenniumdoelen. George wordt in politiek Ghana gezien als de man die zich heeft ingezet voor het behalen van die doelen, vandaar dat zijn naam aan de weg verbonden is. Onze gids denkt er het zijne van.

In Akosombo ligt een dam, aangelegd in de jaren zestig. De dam zorgde voor werkgelegenheid en elektriciteit, maar splitste ook een dorp in drieën. Dit dorp bezoeken we 's middags.

Eerst gaan we naar de dorpschool van Nyame Ben, die hier met geld uit Nederland is opgezet. Het is een primary school, met leerlingen tot vijftien jaar. Middelbare scholieren zijn hier niet. Deze moeten dagelijks 26 kilometer lopen naar school en terug. We worden verwelkomd door veel enthousiaste kinderen, hun leraren en de chieft van één van de dorpen. Nu er een school staat is er behoefte aan meubilair en een bibliotheek. We gaan deze school steunen met schoolbanken en meubilair voor de docenten, ook overhandigen we speelgoed en pennen. Waarna we als dank met Gods zegen worden overladen. BJA vraagt tenslotte aan de chieft hoe hij ook chieft kan worden.

Na een uur vertrekken we weer, maar niet voordat we met de kinderen op de foto zijn gegaan. RBR is in zijn element alsof hij op een schoolfeest was. De kinderen vinden het geweldig zichzelf op de foto terug te zien.

We willen de dam bezoeken, maar deze is dicht. Een man met een katapult bewaakt een steiger. Chief BJA schiet zonder oefening het doelwit (een flesje) van een paaltje.

's Middags bezoeken we een vissersdorp. Mensen leven in lemen hutjes tussen de kippen. Na een stukje varen komen we bij de kooien waar de vissen worden gekweekt. Deze worden verkocht. De opzichter maakt vertroetelende geluidjes als hij ze voert. In het dorp worden we ontvangen door de mannen. Vrouwen zitten op de achtergrond. Het gaat over onderwijs en hoe belangrijk dat is voor de komende generaties. BJA is vooral geïnteresseerd in de Michael-Jordan-petten van dorpsoudsten. Hoe oud moet je zijn om die te mogen dragen? Het gesprek verloopt moeizaam. De mannen weten niet wie MJ is...Tenslotte worden we in een bootje terug gepeddeld naar de steiger. Daarna eten: kip met rijst.

dragen? Het gesprek verloopt moeizaam. De mannen weten niet wie MJ is...Tenslotte worden we in een bootje terug gepeddeld naar de steiger. Daarna eten: kip met rijst.

Maandag 25 april

's Ochtends bezoeken we de e-waste, in de volksmond 'Sodom en Gomorra'. 30.000 mannen, vrouwen en kinderen werken hier. Een enorme vuilnisbelt met oude vrachtwagens, elektronica en plastic. Elektronisch afval van over de hele wereld wordt hier gedumpt. Hier en daar branden vuren. De giftige dampen die ontstaan maken dat vrijwel niemand hier de 45 haalt. De arbeiders weten het en toch gaan ze er mee door. Ze verzamelen koper en zoeken naar andere bruikbare onderdelen om te verkopen. Op de bergen afval en over de smerige weggetjes lopen geiten en koeien. Na een laatste groet aan de maffiabaas die ons tegen betaling toestemming gaf deze hel te bezoeken, verlaten we de e-waste.

De bus rijdt ons naar Trashy Bags: een bedrijfje dat van gebruikte plastic waterzakjes allerlei tassen maakt. Het vormt een contrast met de ellende van de e-waste. In goed verlichte kamers zitten mannen en vrouwen te ontwerpen en te naaien. Niet veel later liggen ze op de grond of leggen hun hoofd op tafel te rusten: pauze. Werknemers komen in dit bedrijf vaak ongeschoold binnen en krijgen dan een opleiding. Tegelijk helpt dit initiatief de vervuiling door plastic tegen te gaan. Inleveren van plastic bij Trashy Bags levert de Ghanezen geld op.

Na de inkoop van portemonnees, laptotassen en boodschappentassen bij Trashy Bags rijden we door naar de 'Nederlandse' en 'Engelse' wijk. Hier werden voorheen slaven verkocht op de markt. Nu zijn wij de enige Nederlanders. Vergezeld van een lokale gids lopen we door de smalle straatjes en over de markt. Het stinkt naar ontlasting en dat is niet gek. Langs de weg loopt een open riool. Je ziet er kinderen rennen en spelen. We worden bekeken, er wordt naar ons gezwaaid, we worden bij ons arm gepakt, er wordt naar ons geroepen. Zijn ze boos? Willen ze ons iets vertellen? We krijgen en geven highfives, sommigen van ons dansen op een dorpsplein, anderen maken foto's. Het leven vindt hier plaats op straat. Mensen zijn de hele dag buiten en verkopen hun waar. Kinderen voetballen of boksen. 's Nachts slapen ze in de buitenlucht.

We gaan naar beneden, het strand op. Daar worden vissersboten gemaakt. Het dorp Jamestown leeft van visvangst, de mannen zijn soms weken op zee. Ook hier komen de kinderen naar ons toe. Tussen al deze mensen is een bijzonder meisje: ze heeft blauwe ogen.

In Accra speelt God een grote rol. Bedrijven hebben Zijn Naam in hun naam of eren Hem in hun opdrukken boven de deur. En geef de Ghanezen eens ongelijk. Wat moet het heerlijk zijn je haar te laten knippen in de wetenschap dat God persoonlijk zich bemoeit met je nieuwe kapsel! Op vissersboten staan lofprijzingen en op vrijwel elke straathoek is een kerk. Vrijwel elke auto heeft een stichtelijke boodschap: 'God is good' of 'Jezus lives'. 's Ochtends staat een man vlakbij ons hotel het evangelie te verkondigen. Twee enorme boxen doen de auto's en bussen trillen op hun wielen. We hebben de indruk dat de winkeliers zich flink storen aan dit 'hour of power'. Als we dichterbij komen en onze zanger zich overgeeft aan onze camera, komen enkelen naar buiten en wuiven ons woest toe. 'Ga weg', lijken ze te willen zeggen, 'schenk geen aandacht aan deze mafkees'. 's Avonds eten we aan de zee. Kip en rijst. Een dag van uitersten ligt dan achter ons.

Dinsdag 26 april

Na een vlucht van 45 minuten landen we in het noorden van Ghana. Het is er 41 graden. De regentijd laat op zich wachten. We gaan naar Tenzug, een dorp tussen de rotsen, waar de stenen heilig zijn. We ontmoeten chieft John, zijn 23 vrouwen en 115 kinderen. Hij zit op een troon en wordt ondersteund door enkele jongens. Het recht van de sterkste geldt hier. Om een plastic flesje zonder water wordt door de kinderen gevochten. De chieft heeft veel vrouwen, uit elke rivaliserende stam één. Dit voor het geval er onderhandelingen moeten plaatsvinden. Het eten van de rivaliserende diplomaten wordt dan bereid door mensen van de eigen stam. Vergiftiging wordt zo uitgesloten. De gemeenschap van chieft John bestaat uit een wirwar van ronde huisjes met platte daken. Ze zijn verbonden door aarde wallen. In vroeger tijden toen de slavendrijvers de dorpjes afstruinden was dit doolhof van smalle steegjes de perfecte ontsnappingstactiek voor de inwoners.

Het eco-village Karimenga, waar we de komende twee nachten slapen kent lemen huisjes die in de verte wel lijken op die van John. We slapen op het dak, want binnen is het te warm. In het dorp woont sinds enkele dagen een Nederlandse. Zij helpt de inwoners met het aandragen van ideeën over het toeristisch uitbaten van dit dorp. Ze zal hiervoor 3 maanden onder de lokale bevolking leven. 's Avonds helpt zij de kokkin met het bereiden van onze maaltijd: kip met rijst.

Woensdag 27 april

Om half negen bezoeken we de school van Karimenga. Eerst natuurlijk douchen met behulp van een bij de pomp gevulde emmer en een kommetje. De leerlingen wachten ons op, al hebben ze deze week vakantie. We delen ballonnen uit. De vreugde bij kinderen om deze gift is ongekend. Minstens een half uur zijn we met ze aan het spelen. Ondertussen geven wij het schoolbord een extra dikke zwarte verf. De hoofdmeester schrikt zich een hoedje. Voorheen werd het bord zwart gemaakt met de inhoud van batterijen. Hij vreest dat we dit giftige goedje nu opnieuw op zijn bord smeren. Ditmaal is het verf op waterbasis. We nemen afscheid.

De bus rijdt ons naar een dorp in de omgeving, alwaar we door de chieft worden opgewacht. Deze man, net als John in een dikke mantel en met een zilveren hoofddeksel, vertelt hoe het dorp door een gulle gift van een Europese een school heeft kunnen stichten, waar jongens en meisjes onderwijs volgen. Deze kinderen zijn wat ouder. In hun schriften staan de scheikundige elementen en opstellen over Ghana. Aan de hand van een kaart vertellen we ze waar Nederland ligt. We leggen uit dat het er op dat moment sneeuwt en dat koningsdag wordt gevierd. Als we ze vragen wat wij de leerlingen in Nederland over Ghana moeten vertellen noemen ze de hoge temperatuur en hun shea butter afkomstig uit de Sheaboom.

We reizen verder naar Bolgatenga, een flinke nederzetting, waar we bij 'Comme ci, comme ça' lunchen. We eten Red Red met gebakken banaan en rijst en daarna maken we een korte fietstocht naar Burkina Faso. Daarna bezoeken we een krokodillenboederij. Met een kippetje wordt één van de honderden krokodillen het water uitgelokt. Het beest houdt zich rustig in afwachting van zijn nog levende prooi. Ondertussen gaan wij met 'm op de foto.

Er wacht ons nog een nacht op het dak. En voor velen van ons op het toilet. We hebben flinke pijn in ons maag en mogen dit vieren op een primitieve wc: een lemen hokje met een gat, wat wc papier en, altijd handig... een wc-borstel. De volgende ochtend vertrekken weer naar het zuiden, op naar Mole National Park.

Donderdag en vrijdag 28 en 29 april

Een reisdag. Uiteindelijk komen we aan in het National Park. Ons hotel ligt op een heuvel en kijkt schitterend uit over een meer. Er zijn drie olifantjes aan het spelen. De volgende ochtend blijkt tijdens onze safari dat het niet om kleine beestjes gaat. Eenmaal bij het meer blijken er zeker veertien mannelijke olifanten een bad te nemen. Bijna worden we verrast door een gigantische laatkomer, die ons woest aankijkt en gedurende enkele minuten geen poot verzet.

Na dit vroege avontuur ontbijten we (zij die het een beetje binnen kunnen houden) en vertrekken met onze koffers naar volgende bestemming. We bezoeken onderweg de oudste moskee van Ghana (naar zeggen uit 1421), maar mogen als niet-moslims niet naar binnen. Wat resteert is de formidabele witte buitenkant voorzien van vier ingangen en hier en daar een uitstekende houten stam; en een horde op ons geld azende jongelui, die een gesprekje aanknopen of in geval van de allerjongsten, een klein knuistje in je hand proberen te frutselen.

We rijden verder zuidelijk en bezoeken de watervallen van Kintampo. Na de droogte van de afgelopen dagen is het heerlijk om hier even het koude water te voelen. Vooral BVA laat zien dat je goed kunt glijden in zo'n waterval. De omgeving is echter traditioneel: afwezigheid van prullenbakken maakt dat de grond bezaaid is met afval. Na een rit van twee uur en een enkele wc-pauze komen we tenslotte aan in Nkoranza. Er staat hier een geweldig hotel, dat zijn laatste gasten zo'n drie maanden geleden heeft ontvangen. De plaatselijke chieft heeft het laten neerzetten als prestigeproject en uiteindelijk wordt het vrijwel alleen gebruikt door politici als zij op verkiezingstournee gaan. Gelukkig is er wel kip met rijst.

Zaterdag 30 april

We vertrekken uit Nkoranza naar Kumasi. Onderweg bezoeken we een *Monkey Sanctuary*. Hier leven twee soorten aapjes. Al in de bus zien we dat ze brutaal zijn. Kinderen met mango's worden beslopen en razendsnel bestolen. Ook wij krijgen voer mee als we de bossen intrekken. De aapjes eten noten uit onze hand, maar worden helemaal wild als ze bananen zien. Ze springen in onze kleren en grissen de bananen uit onze handen. De gids leidt ons langs enkele enorme bomen met holle stammen naar de begraafplaats. Hier vinden aapjes hun laatste rustplaats, nadat ze door de apenpriester of -priesteres gezegend zijn. Ook hun graven zijn hier te bewonderen. Eén priester is volgens het opschrift liefst 120 jaar geworden.

Als we rond vier uur aankomen in Kumasi, gaan we direct de markt op. Qua oppervlakte is Kumasi groter dan Accra, een enorme stad dus. En de markt beslaat weer vrijwel heel Kumasi. We splitsen op in twee groepen. Eén groep gaat op zoek naar mooie batik stoffen, de andere drentelt wat over de markt en wil zich eventueel laten verleiden door de lekkere geurtjes en schreeuwende verkopers. Het stinkt echter op de markt: op elke hoek een nieuw onbestemd luchtje. Sommige mensen roepen ons toe: 'China, China!' of vrouwen tegen BJA 'can you carry me?' Maar vooral is deze markt een oneindige massa van krioelende mensen die veelal dezelfde waar verkopen. BJA koopt uiteindelijk drie grote potten Shea butter. We trekken veel bekijks. Iedereen wil even contact met die vreemde blanke vogels. Als we de markt verlaten zijn sommigen beduusd van alle indrukken, anderen blij dat ze weg kunnen. We gaan naar ons hotel om te eten.

's Avonds brengt een taxi ons naar een uitgaansgelegenheid. We drinken wat op een terras, waar een liveband Ghanaese muziek speelt. Bij het clublied van de plaatselijke voetbalclub komen veel supporters in actie. In vervoering dansen zij, armen en benen maken ieder voor zich de meest wonderbaarlijke bewegingen. Als ook de blanken zich op de dansvloer wagen is het tijd voor een stukje slapstick. Niet eens besmuikt wordt er gelachen om ons gerommel. We houden dapper vol. De Afrikanen willen met ons dansen en trekken ons één voor één de dansvloer op. Na een half uur zweten komt hier een eind aan. Voor 10 cedi (€2.50) laten we ons terugbrengen naar het *rest house*. We gaan slapen.

Zondag 1 mei

Vandaag is een rustige dag. We slapen uit en laten ons vervolgens naar een kratermeer brengen. Er zijn kokosnoten, ligstoelen, mensen die ons drinken aanbieden, er is een tafeltennistafel en natuurlijk het meer. Overigens brengt het water ons weinig verkoeling. Het is warmer dan de buitenlucht. 's Avonds spelen we kaartspelletjes en gaan we vroeg slapen.

Maandag 2 mei

We vertrekken 's ochtends per bus naar het zuiden. Tegen het middaguur komen we langs een goudmijn. Deze wordt geëxploiteerd door Ghanezen. Onze gids vertelt ons dat dit één van de weinige echt onveilige plekken in Ghana is. Het is een plek waar de mannen wapens dragen (al blijft dit voor ons onzichtbaar). De Ghanezen hebben concurrentie gekregen van de Amerikanen en Chinezen. Met behulp van politieke lobby hebben zij de Ghanaese goudwinning illegaal laten verklaren. Het verklaart de uitgesproken agressieve houding ten opzichte van Chinezen in het dorp.

We lopen met een inwoner mee naar de mijnen. Onderweg springen we over smerige gele plassen. Daarna lopen we voorbij de ronkende machines die het steen uit de mijnen verpulveren. We lopen omhoog, terwijl vrouwen met zakken stenen op hun hoofd haastig

af dalen. Zij worden betaald per zak, dat verklaart hun tempo. En zo komen we bij het begin van het productieproces. Gaten van ongeveer één bij één meter vormen de ingang tot de mijnen. Hier gaan dag in dag uit jonge mannen naar beneden om hun leven te wagen voor enkele mespunten goud. Het instortingsgevaar is groot en het werk stoffig en zuurstofarm. BJA, BVA en DPA gaan naar

beneden. Boven maken wij ons al snel zorgen. Hoe gaan de mannen zonder hulpmiddelen of beveiliging uit de dertig meter hoge put omhoog klimmen? Ondertussen ontstaat boven de grond consternatie. Een opzichter komt agressief verhaal halen over onze aanwezigheid. Hij vermoedt kwade bedoelingen: zijn we van plan een documentaire te maken, die de mijnbouw in een kwaad daglicht stelt? Ondertussen komen de mannen boven uit een andere put en we worden gemaand het mijncomplex te verlaten.

Beneden kijken we naar het filteren van goud uit het puin. Dit is een zeer milieuvriendelijk proces waarbij kwik in het oppervlaktewater terecht komt. BVA koopt een klompje goud voor een spotprijs. De machomannetjes zwermen nog steeds om ons heen. Ze willen op de foto, ze willen goud verkopen, ze willen misschien wel controleren of we daadwerkelijk vertrekken. En dat doen we uiteindelijk, op naar Cape Coast.

Na een lange rit komen we aan in een resort in Cape Coast. Het is vergane glorie, maar best te overleven. Boven het zwembad hangt een gebiedende tekst: 'no drowning', vergezeld van een Mariabeeld. In de wateren er omheen zwemmen krokodillen en ondertussen drinken wij ons biertje en eten onze kip op een platje te midden van dit natuurschoon.

Dinsdag 3 mei

In de ochtend bezoeken we een schooltje. AOE en DPA voeren hier een schrijfoopdracht uit met enkele kinderen. Leerlingen in Nederland hebben in brieven over hun leven verteld, nu is het de beurt aan de Ghanese kinderen. Terwijl dit gaande is in een lokaal, drommen kinderen samen rond enkele van onze docenten. Ze zijn afwachtend en blijven op een meter of vijf afstand. Dan trekt een meisje de stoute schoenen aan en vraagt aan JHE of hij haar vriend wil zijn. Er ontstaat een gesprek en langzaam komt de rest om ons heen zitten. We wisselen informatie uit over de geschiedenis van onze landen. We horen verhalen over behekste koningen, maar ook over de komst van de Britten en de onafhankelijkheid van Ghana. Voor ons zit een albinomeisje. Ze heeft wonden van de zon. Ze probeert zich te verstoppen als wij naar haar kijken.

Over een hobbelige weg vervolgen we onze tocht. We gaan naar het regenwoud. En voor het eerst sinds Karamenga zullen we ook regen zien. Een gids neemt ons mee naar een tussen bomen gespannen touwbruggen. We lopen van station naar station. Diep onder ons ligt het regenwoud. Terwijl de lucht betrekt kijken we uit over de uitgestrekte bossen. En dan, als we veilig beneden zijn en overdekt door een houten dak, begint het te onweren en gaat het regenen.

In Cape Coast wordt een ultramodern sportstadion geopend met de wedstrijd Ghana-China onder 20. De Chinezen exploiteren het land en dat komt ze nogal eens op de boosheid van de Ghanezen te staan. Nu heeft samenwerking geleid tot dit stadion. We komen met de bus aan en mogen zonder problemen het parkeerterrein op. Daar wordt ons een Ghanese broche opgespeld, waarna we vrijwel zonder problemen kunnen doorlopen naar de mooiste plekken in het stadion. We zijn onaangekondigd gekomen, hebben geen toegangskarten, we hebben alleen onze witte huidskleur...

De wedstrijd start officieel om 17.30. Om 18.30 zitten we echter nog steeds te luisteren naar speeches. Ook president John Dramani Mahama doet een duit in het zakje: hij prijst de multifunctionaliteit van het stadion. Dan begint de wedstrijd. Het is geen a-interland, maar een match tussen jeugdteams. Hoogtepunt is als de camera ons vangt en we groot op het scherm in het stadion verschijnen. In de wedstrijd zit weinig pit, in de Chinezen achter ons des te meer. Ze overstemmen de Ghanezen ruimschoots met hun snerpande vuvuzela's. We vertrekken na de eerste helft en gaan na het eten van kip met rijst al vroeg naar bed.

Woensdag 4 mei

Vandaag staat ons een heftig bezoek te wachten aan het voormalig slavenfort in Elmina. Hier zijn gedurende vier eeuwen door de Portugezen, Nederlanders en Britten miljoenen slaven verhandeld naar overzeese gebieden. Het is een gruwelijke plek. De gids leidt ons naar zompige, donkere kelders, waar je de ontlasting en menstruatie van de slaven nog lijkt te ruiken. Hij laat ons de binnenplaats zien waar de Nederlandse gouverneur vanaf een verhoging de vrouwen keurde om vervolgens met één van hen seks te hebben. Soms leidde dit tot zwangerschappen. De kinderen die hieruit voortkwamen werden vaak ingezet om een brug te vormen tussen de blanken en de plaatselijke bevolking. Ook tegenwoordig worden bij wijze van late getuigenis nog wel eens kinderen met blonde haren of blauwe ogen geboren

onder de inlandse bevolking. We bezoeken de laatste ruimte die de slaven aandeden voordat ze geketend op het schip werden geladen. Als ze de lange tocht vanuit het noorden en de misdadige behandeling in het fort hadden overleefd, wachtte hen nu nog maanden in het maffe ruim. We zijn er stil van. Waarom doen mensen elkaar dit aan? En wat te denken van die rare tegenstrijdigheden. Waarom kerstenden de Nederlanders bijvoorbeeld de slaven, als zij toch niets meer waard waren dan een handvol muntstukken?

De Ghanezen leven met hun gezicht naar de toekomst, zo werd ons eerder verteld. Zij kijken niet in wrok terug op de slavernij. Deze gids drukt ons op het hart om wél te vertellen over de misdaden die hier gepleegd zijn, zodat het nooit meer zal gebeuren. Maar hoe pijnlijk is het dan om te constateren dat hier in Ghana zoveel mensen in intense armoede leven en dat westerse bedrijven zonder schaamte nog altijd profiteren van die armoede en het gebrek aan ontwikkeling. We dumpen ons elektronisch afval in de straten van Accra, we maken misbruik van de goedkope arbeidskracht en we eisen de grote rijkdom aan grondstoffen van dit land alleen voor onszelf op.

De bus brengt ons naar het dorp Beyin. Hier heeft onze gids Cyprus strandhuisjes. de Wolfertvlag wordt gehesen en we brengen de rest van de middag en avond door in en aan het water. 's Avonds eten sommigen rijst met kip, anderen eten een onvoorstelbaar grote vis (Tilapia) met Banku (een gestoomde grote deegbal van mais).

Donderdag 5 mei

Na een rustige nacht in ons hutje aan het strand bezoeken we op donderdag de dorpschool van Beyin. Hoewel het een primary school is, zijn vandaag de leerlingen van een nabij gelegen secondary school aanwezig. Zoals iedere keer verloopt de eerste kennismaking met de kinderen wat stroef. Zij zitten in hun banken, wij staan wat onwennig voor de klas. Maar al gauw komen de vragen. Vooral het idee dat Nederland onder de zeespiegel ligt is voor de leerlingen onbegrijpelijk. Van dijken hebben zij nooit gehoord en de leerlingen kunnen zich niet voorstellen dat dat het water tegenhoudt. Ze vragen steeds weer hetzelfde, alsof ze niet kunnen geloven wat ze net gehoord hebben. Aan het eind van ons bezoek vragen we de leerlingen of zij vanmiddag meedoen met een voetbalwedstrijd.

En inderdaad, als wij ons aan het eind van de middag in onze oranje shirtjes verzamelen, voegen enkele jongens van die ochtend zich bij het team dat het tegen ons zal opnemen. Op een waar knollenveld spelen we twee keer twintig minuten en we winnen met 3-2. De Ghaneese scheidsrechter speelt echter een dubieuze rol. Elke veelbelovende aanval van de Ghanezen fluit hij af wegens buitenspel. Op deze manier kunnen we niet verliezen! Uitgeblust gaan we vervolgens eten bij een Spanjaard even verderop. Heerlijk eten en een keer geen rijst met kip.

Vrijdag 6 mei

Het heeft geregend vannacht. Zo hevig dat BJA zelfs heeft staan douchen in de buitenlucht. Nu is het weer ontzettend warm en benauwd. We gaan vandaag naar een dorpje op palen. Met de kano varen we een uurtje over een door Nederlanders uitgegraven kanaal. Het dorp van zo'n 500 inwoners ligt op een meer. We leggen aan en lopen over de houten hoofdweg door het dorp. Hier maken mannen visfuiken van rietstengels en worden speelgoedbootjes gegutst voor de toeristen. Vanzelfsprekend moet je hier wel voor betalen. Net als voor een uitleg over de dorpsschool en het maken van foto's. Bovendien wordt een donatie door de groep zeer op prijs gesteld. Ook hier speelt het leven zich vooral af in de buitenlucht. Kleine kinderen spelen in het water. Na een kort bezoek gaan we terug met de kano. In de meertjes en kanaaltjes zien we vissende mannen, naast ons in de boot geeft een vrouw borstvoeding aan haar dochtertje, terwijl ze af en toe met een versleten emmertje water uit de lekkende boot schept.

We krijgen nog een hoosbui over ons heen voordat we weer aanleggen in Beyin. Stiekem hopen we dat de regen doorzet en ook het droge noorden bereikt. Wij pakken onze spullen en vertrekken met de bus naar Axim. In dit luxe resort zullen we de laatste volle dag van onze trip doorbrengen. We liggen aan het strand en spelen in de woeste golven! 's Avonds eten we pizza of iets met kip.

Zaterdag 7 mei

Dit is een reisdag: eerst zes uur met de bus naar Accra, daarna zes uur met het vliegtuig naar Amsterdam. In Accra stoppen we nog op een artmarket. Hier wordt houtsnijwerk en schilderwerk verkocht. De kunstenaars zijn trots op hun werk: houten djembé's, maskers, beeldjes en schilderijen. Als we uit de bus stappen worden we onder de voet gelopen door mannen die ons willen meesleuren naar hun winkeltjes. Bij het afdingen moeten we het dit keer doen zonder onze gids. Hij vreest een lynching als hij ons de werkelijke prijs van de producten gaat influisteren. En dus doen we soms goede zaken, maar hebben we na afloop ook het gevoel teveel betaald te hebben. Het onderhandelen gaat zelfs nog door als we weer in de bus zitten. De houten olifantjes lopen gewoon naar binnen! Als we de deur demonstratief hebben dicht gedaan, proberen enkele verkopers met hun vingers prijzen op de stoffige ramen te schrijven. Als we wegrijden weet FGW tegen een zeer gunstige prijs nog twee maskers op de kop te tikken.

Onze reis zit er op. Het vliegveld van Accra is dichtbij. We nemen gehaast en voor ons gevoel te snel afscheid van onze geweldige gidsen. Op zondag zullen we aankomen in Nederland. We hebben tijd nodig om al onze indrukken te verwerken en na te denken over hoe we deze reis een vervolg gaan geven. Maar eerst gaan we morgen lesgeven en stukje bij beetje vertellen over wat we hebben gezien.

AOE Anwar Oedairadjsingh
BJA Basiet Jarmohamed
BVA Bart Vlamings
DPA Diego van Parreren
FSM Freek van der Sman
FGW Freek Groeneweg
IBU Ingeborg van der Burg
JHE Jasper van der Hoek
MHE Maxime Hoek
RBR Richard Bernhart
Mariska Scheffer